

Onderzoeksrapport

**"Wat verwachten de inwoners
uit Gemonde de komende 5 jaar
van de plaatselijke, katholieke kerk?"**

**Maartje Wouterse
Sabine van Seeters
Mariël Holtermans
Astrid Kuijten**

**10 november 2008
Fontys Hogescholen, Eindhoven**

Samenvatting

In dit onderzoeksrapport wordt niet gesproken van een probleemstelling maar van een aangrijpingpunt omdat dit beter past bij het onderzoek. Er is sprake van een aangrijpingspunt, namelijk omdat er geld beschikbaar is vanuit de parochie voor aanvullende activiteiten vanuit een christelijk perspectief. Op het moment van onderzoek wordt dit geld niet besteed omdat er geen weet is waaraan inwoners dit besteed willen hebben.

De doelstelling van het onderzoek is: naar aanleiding van het onderzoek, weet de parochie in Gemonde binnen een half jaar, wat de behoeften zijn op het gebied van aanvullende activiteiten die de parochie hen kan aanbieden vanuit een christelijk perspectief.¹ Hierbij hoort de volgende vraagstelling: “Wat verwachten de inwoners uit Gemonde de komende 5 jaar van hun plaatselijke katholieke kerk?”

Er is gekozen voor een combinatie van kwalitatief en kwantitatief onderzoek

Door de vorm van kwalitatief onderzoek zijn de onderzoekers in staat om inzicht te krijgen op inhoudelijk niveau in de belevingswereld en wensen van de inwoners. Omdat het doel van de onderzoekers is om elke inwoner te bereiken met het onderzoek, is er voor gekozen om eerst een tiental diepte-interviews af te nemen door middel van een a selecte steekproef. Door de uitkomst van deze diepte-interviews zijn er gerichte enquêtes gemaakt. Vervolgens is er een overstap gemaakt van kwalitatief naar kwantitatief onderzoek.

Wat de resultaten enigszins kleurt is dat een ruime meerderheid (meer dan 70%) van de respondenten boven de 55 jaar oud is. Dit houdt in dat de leeftijdsgroep ouderen oververtegenwoordigd is tijdens dit onderzoek.

Wat uit de resultaten naar voren is gekomen is dat iets minder dan de helft van de respondenten actief is binnen de kerk en meer dan de helft van de respondenten zijn bekend met de activiteiten die de parochie aanbiedt. Verder heeft het merendeel van de respondenten geen behoeften aan een gezamenlijk kopje koffie na een eucharistieviering. Waar veel behoefte aan is, is de aandacht en zorg voor zieken en ouderen. Uit de uitkomst van de enquêtes blijkt dat dit een belangrijk aspect is waar de parochie in zou kunnen investeren. Ook is er veel behoeften aan aandacht voor vereenzaming en armoede. Het merendeel van de respondenten geeft aan weinig tot geen behoefte te hebben aan het aanbieden van Bijbelbijeenkomsten, catechese en huiskamergesprekken. Activiteiten met en voor jongeren, Godsdienstclub en samenwerking tussen parochie en school scoren hoog, bijna de helft van de respondenten geeft aan hier normaal tot redelijk veel behoefte aan te hebben. Als laatste komt er naar voren uit de resultaten dat het merendeel van de ondervraagde respondenten op dezelfde wijze kerkbetrokken blijven wanneer de kerk gaat fuseren.

---

¹ Onder aanvullende activiteiten wordt verstaan: zingevingactiviteiten, Bijbelstudies, catecheseles, gezamenlijk eten als voorbereiding op een alfacursus en overige activiteiten met christelijke insteek die door de parochianen zelf worden aangedragen.

Inhoudsopgave

<u>Samenvatting</u>	<u>Blz. 2</u>
<u>Inhoudsopgave</u>	<u>Blz. 3</u>
<u>Inleiding</u>	<u>Blz. 4</u>
<u>1 Oriëntatie op onderzoeksthema</u>	<u>Blz. 5</u>
<u>1.1 Keuze</u>	<u>Blz. 5</u>
<u>1.2 Literatuurstudie</u>	<u>Blz. 5</u>
<u>2 Aangrijpingspunt, doelstelling, vraagstelling en deelvragen</u>	<u>Blz. 8</u>
<u>2.1 Aangrijpingspunt</u>	<u>Blz. 8</u>
<u>2.2 Doelstelling</u>	<u>Blz. 8</u>
<u>2.3 Vraagstelling</u>	<u>Blz. 8</u>
<u>2.4 Deelvragen</u>	<u>Blz. 8</u>
<u>3 Opzet en uitvoering</u>	<u>Blz. 10</u>
<u>3.1 Onderzoeksinstrument</u>	<u>Blz. 10</u>
<u>3.2 Onderzoekseenheden</u>	<u>Blz. 11</u>
<u>3.3 Onderzoeksmethode</u>	<u>Blz. 12</u>
<u>3.4 Ethische verantwoording</u>	<u>Blz. 13</u>
<u>4. Resultaten</u>	<u>Blz. 14</u>
<u>5. Conclusie, discussie en aanbevelingen</u>	<u>Blz. 17</u>
<u>5.1 Conclusie</u>	<u>Blz. 17</u>
<u>5.2 Discussie</u>	<u>Blz. 19</u>
<u>5.3 Aanbevelingen</u>	<u>Blz. 19</u>
<u>6. Begrippenlijst</u>	<u>Blz. 21</u>
<u>7. Literatuurlijst</u>	<u>Blz. 22</u>

Inleiding

De aanleiding van dit onderzoeksrapport is te vinden bij de Sint Lambertus Parochie in Gemonde. Het probleem dat bij aanvang geformuleerd was dat er geld beschikbaar is om aanvullende kerkelijke activiteiten te bieden, maar men niet wist waar de behoeftes van de inwoners lagen.

Het doel van de onderzoekers was daarom om erachter te komen waar de werkelijke behoeftes liggen van de inwoners in Gemonde op het gebied van aanvullende kerkelijke activiteiten.

Het onderzoeksrapport begint met een oriëntatie op het onderzoeksthema. In dit geval is dat de relatie tussen de samenleving en de kerk. Na het vooronderzoek volgt het aangrijpingspunt, doelstelling, vraagstelling en deelvragen.

Vervolgens staat er beschreven hoe de onderzoekers het onderzoek hebben opgezet en uitgevoerd. Daarna volgt er een beschrijving van de resultaten die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen. Ter afsluiting van het onderzoek wordt er een conclusie, discussie en aanbevelingen beschreven.

1 Oriëntatie op het onderzoeksthema.

1.1 Keuze

Dit onderzoek is gestart met de probleemstelling dat er geld en middelen beschikbaar zijn om aanvullende kerkelijke activiteiten aan te bieden. Echter was het bij de parochie niet helder wat de vraag was vanuit de inwoners van Gemonde. Deze onderzoeksvraag dient als startpunt van dit onderzoeksrapport. Vanuit deze onderzoeksvraag zijn de onderzoekers zich gaan verdiepen in de parochie, Gemonde en relevante literatuur. Nadat de voorstudie is uitgevoerd zijn de onderzoekers gestart met het opzetten van een kwalitatief onderzoek wat vervolgd wordt door een kwantitatief onderzoek. De keuze van deze aanpak wordt verder in dit onderzoeksrapport beschreven.

De onderzoekers zijn gestart met dit onderzoek vanuit hun eigen interesse en achtergrond. Alle onderzoekers hebben hun eigen weg bewandeld in het leven op gebied van geloof en spiritualiteit. Voor hen was het interessant om te beleven hoe het is als onderzoeksgroep om zichzelf te verdiepen in één geloof en kerkgemeenschap. Om op deze manier van elkaar te leren en vertrouwd te raken met het geloof was een grote uitdaging.

1.2 Literatuurstudie

Over het onderwerp van het onderzoek is verschillende relevantie literatuur aanwezig. Hieronder volgt een beknopte beschrijving van de gevonden literatuur, de uitgebreide documenten kunt u vinden in de bijlagen.

Gemonde

Gemonde is begonnen als kleine nederzetting langs de rivier De Dommel. Het is een redelijk klein kerkdorp waar het parochie- en verenigingsleven tot op de dag van vandaag een grote rol spelen. Volgens de statistieken van het CBS wonen er, op 29 mei 2008, 2215 personen in Gemonde. Deze 2215 personen vormen in totaal 815 huishoudens.

Parochie

De recente parochiekerk is gebouwd in 1924 en vernoemd naar Sint Lambertus.

Vanaf oktober 2004 is Piet Goedhart (*1939) pastoor van de St. Lambertus parochie in Gemonde. In zijn emeritaat stelt hij zijn diensten beschikbaar aan de parochiegemeenschap, die gedragen wordt door vele vrijwilligers en vrijwilligsters.

Ineke Kuijer, die een bisschoppelijke zending van het bisdom heeft, is de leidinggevende voor de catechese.

Ria van de Veerdonk is de gastvrouw en behartigt de dagelijkse gang van parochiële zaken.

Marinus Bressers is de eindverantwoordelijke koster en besteedt daar in het weekend en doordeweeks veel tijd aan. Hendrik Klomp, Leentje van den Dungen en Joris Schellekens zijn de hulpkosteren voor de weekeinden. Hendrik ook tijdens de wekelijkse diensten.

Dankzij de inzet en het gebed van een mooie groep gelovigen kan een kleine landelijke parochie het evangelie gestalte geven op allerlei gebied. De zorg om elkaar, het vieren van de liturgie, het onderhoud van het kerkgebouw en de kerkhoven, het ziekenbezoek, de catechese, het bidden en werken en het plezierig met elkaar optrekken in de Geest van Jezus is een opdracht voor elke Christen.

Het kerkbestuur en de parochiële pastorale raad (PPR) stimuleren deze christelijke opdracht en onderhouden contact met het dekenaat, het bisdom en de wereldkerk.

Het kerkbestuur wordt gevormd door de voorzitter pastoor Piet Goedhart, de vice voorzitter Ton van Houtum, secretaresse Dominique Jaspars, penningmeester Henry Dix, de leden Bart Schellekens en Joke v/d Sande.

De PPR bestaat uit Pastoor P. Goedhart (voorzitter), Lia Dix Tomesen (vicevoorzitter), Francien van Oirschot (secretaris), Marinus Bressers, Thea van Esch, Hendrik Klomp, Ineke Kuijer, Joke van de Sande, Lies Steegs, Sien Troeijers, Gerry van der Eerden en Elly Poitkers. De parochiële administratie wordt verzorgd door Cor van der Heijden.

Diensten

Ieder weekend zijn er twee eucharistievieringen. Zaterdagavond om 19.00 uur en zondag om 10.00 uur.

Door de week is er op de dinsdag- en de donderdagavond om 19.00 uur een eucharistie viering. Door de week is vanaf 9.30 uur tot 17.00 uur de Mariakapel open voor een gebed en het aansteken van een kaarsje.

KASKI

Het KASKI (Het Kaski is één van de oudste sociaalwetenschappelijke instituten van ons land en voert onderzoek uit en geeft advies over religie en samenleving). De medewerkers van het Kaski zijn experts wat betreft de godsdienstige en levensbeschouwelijke ontwikkelingen in de samenleving, alsook wat betreft algemeen-maatschappelijke processen zoals individualisering, toenemende mobiliteit en culturele pluriformiteit.) heeft in oktober 2007 een onderzoeksrapport gepubliceerd over de kerncijfers van 2006, uit de kerkelijke statistiek van het rooms-katholieke Kerkgenootschap in Nederland.

De gegevens betreft een overzicht van de Nederlandse kerkprovincie in haar geheel. Het aantal inwoners is gebaseerd op het bestand van het Rooms-katholieke bureau voor de ledenadministratie te Zeist, waar nodig aangevuld door cijfers van het KASKI.

Gegevens

Het aantal inwoners in Nederland bedraagt 16.357.992. Volgens kerkelijke registraties zijn er van deze inwoners 4.352.000 rooms-katholiek. Dat komt neer op 26,6% van de Nederlandse bevolking.

In heel Nederland zijn er 1.425 parochies waarin 1.170 priesters, permanenten diakens en pastoraal werk(st)ers werkzaam zijn.

Zij hebben in 2006 31.225 doopsels toegediend, 37.665 eerste communies uitgedeeld en 26.105 vormsels toegediend.

In 2006 hebben er 6.455 kerkelijke ingezegende huwelijken plaatsgevonden, zijn er 690 personen toegetreden tot de Rooms-katholieke kerk.

Het aantal kerkelijke uitvaarten (voorgaande van een beaarding of crematie) kwam in 2006 neer op 33.435.

In het weekend brachten gemiddeld 322.140 katholieken in geheel Nederland een bezoek aan de kerk. De meeste katholieken kwamen op een zondag naar de kerk.

Verder valt het op dat het aantal priesters, permanente diakens en pastoraal werk(st)ers in het parochiepastoraat ten opzichte van het jaar ervoor is gedaald. Wel is de daling in 2006 kleiner dan het jaar ervoor.

Ontkerkelijking

Het Sociaal Cultureel Planbureau heeft de godsdienstige verandering in Nederland onderzocht. Hieruit komen enkele opvallende feiten naar voren. Zo noemt bijna twee op de drie Nederlanders zich buitenkerkelijk. Ondanks dat de helft van de Nederlandse bevolking wel in een leven na de dood gelooft.

Opmerkelijk is ook dat twee op de vijf Nederlanders gelooft in de hemel, en één op de vijf gelooft in de hel.

“De ontkerkelijking was de afgelopen decennia een belangrijke ontwikkeling in de Nederlandse samenleving. Hoewel het tempo van de ontkerkelijking de laatste jaren is

afgenomen, lijkt er van een omgekeerde trend vooralsnog geen sprake. Volgens het langjarige SCP-onderzoek Culturele Veranderingen in Nederland is het aandeel van het Nederlanders dat zich buitenkerkelijk noemt gestegen van 24% in 1958 tot 64% in 2004.

Onder de Nederlandse bevolking nam het aandeel dat zich rooms-katholiek noemt af van 42% in 1958 tot 17% in 2004. In diezelfde periode daalde het aandeel van de Nederlands Hervormden van 23% naar 6% en dat van de Gereformeerden van 8% tot 4%. Alleen de aanhang van de ‘andere kerkgenootschappen’ - een zeer gemêleerde groep (waaronder de Evangelische en de Pinkstergemeenten) - nam toe: van 3% in 1958 tot 5% in 2004. Verder nam onder de overgebleven kerkleden het ‘geregeld kerkbezoek’ (tenminste eens per maand) af van 67% in 1970 tot 38% in 2004. Deze daling was het sterkst onder de rooms-katholieken (van 71% in 1970 tot 19% in 2004).”

(Bron: <http://www.scp.nl/publicaties/persberichten/9037702597.shtml>)

2. Aangrijpingspunt, doelstelling, vraagstelling en deelvragen.

2.1 Aangrijpingspunt.

In dit onderzoeksrapport wordt niet gesproken van een probleemstelling maar van een aangrijpingspunt omdat dit beter past bij het onderzoek. Er is eerder sprake van een aangrijpingspunt, namelijk dat er geld beschikbaar is vanuit de parochie voor aanvullende activiteiten vanuit een christelijk perspectief. Op het moment van onderzoek wordt dit geld niet besteed omdat er geen weet is waaraan inwoners dit besteed willen hebben.

2.2 Doelstelling.

Vanuit dit aangrijpingspunt luidt de doelstelling van het onderzoek als volgt:

Naar aanleiding van het onderzoek, weet de parochie in Gemonde binnen een half jaar, wat de behoeften van de inwoners zijn op het gebied van aanvullende activiteiten die de parochie hen kan aanbieden vanuit een christelijk perspectief.²

2.3 Vraagstelling.

In samenspraak met Henry Dix, de vertegenwoordiger van het kerkbestuur, is er een vraagstelling geformuleerd naar aanleiding van het aangrijpingspunt en de doelstelling. Deze vraagstelling is de leidraad tijdens het maken en afnemen van de diepte-interviews en enquêtes: “Wat verwachten de inwoners uit Gemonde de komende 5 jaar van hun plaatselijke katholieke kerk?”

2.4 Deelvragen.

Een vraagstelling roept automatisch ook deelvragen op.

De relevante deelvragen die aansluiten bij de vraagstelling, zien er als volgt uit:

1. Hoe vaak brengt men een bezoek aan de kerk?
2. Hoe kijkt men tegen een samenwerking tussen de parochie en school aan?
3. Voelt men zich verbonden met de parochie?
4. Hoe kijkt men tegen een mogelijke fusie met andere parochies van omliggende dorpen aan?

Naar aanleiding van de deelvragen, zien de subvragen er als volgt uit:

Naar aanleiding van deelvraag 3:

1. Welke activiteiten zorgen ervoor dat deze verbondenheid er is?
2. Welke activiteiten mist men en zouden kunnen worden ingezet zodat de verbondenheid met parochie vergroot kan worden?

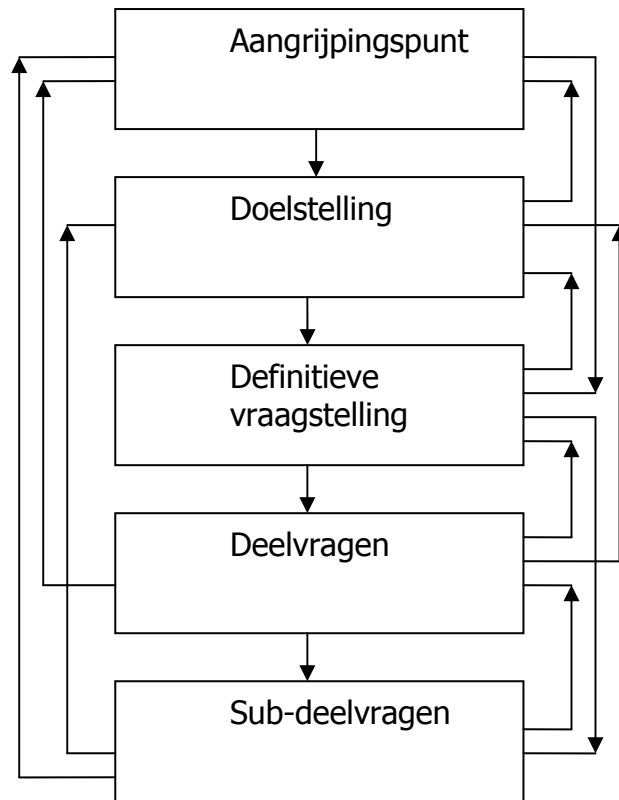
Naar aanleiding van deelvraag 4:

1. Denkt men na een fusie tussen meerdere katholieke kerken de kerkbetrokkenheid op dezelfde wijze voort te zetten?

---

² Onder aanvullende activiteiten wordt verstaan: zingevingactiviteiten, Bijbelstudies, catecheseles, gezamenlijk eten als voorbereiding op een alphacursus en overige activiteiten met christelijke insteek die door de inwoners zelf worden aangedragen.

Zoals in het schema te zien is, is het onderzoeksproces een wisselwerking. Het is dus niet zo dat er van beneden naar boven gewerkt wordt. In het proces vinden steeds (kleine) aanpassingen plaats. Soms zullen er in de sub-deelvragen aanpassingen plaatsvinden, om vervolgens door te kunnen gaan met de doelstelling.

3. Opzet en uitvoering van het onderzoek.

3.1 Onderzoeksinstrument.

Niet alleen de vraagstelling bepaalt de onderzoeksmethode, maar ook een voorkeur voor een bepaalde onderzoeksbenadering (paradigma).

In deze onderzoeken worden telkens kwantitatieve en kwalitatieve methoden gecombineerd. Een analyse van demografische en kerkelijk-statistische gegevens heeft inzicht gegeven in de bevolkingsopbouw en sociale structuur en in de ontwikkeling van de kerkelijke deelname. Deze vorm van gecombineerd onderzoek sluit erg goed aan bij de onderzoeksvraagstelling die onderzocht gaat worden. Het is een persoonlijk onderzoek waarin ethische verantwoording en anonimiteit centraal staan ten aanzien van de populatie. “De onderzoeksbenadering van kwalitatief onderzoek probeert zicht te krijgen op de belevingswereld en belevingswaarde van een individu of sociaal verschijnsel. Zij wil de sociale werkelijkheid, de leefwereld leren kennen en begrijpen via een invoelend begrijpen (‘verstehen’). Centraal daarbij staat de betekenis die mensen geven aan gebeurtenissen in hun wereld.”

(bron: praktijkgericht onderzoek, auteur: Jan van Leeuwen, pagina 25).

Omdat in dit onderzoek de nadruk ligt op de persoonlijke belevingswereld en wensen van de inwoners van Gemonde, is kwalitatief onderzoek van wezenlijk belang om te kunnen spreken van geldigheid. Door de vorm van kwalitatief onderzoek zijn de onderzoekers in staat om inzicht te krijgen op inhoudelijk niveau in de belevingswereld en wensen van de inwoners. Omdat het doel van de onderzoekers is om elke inwoner te bereiken met het onderzoek, wordt er gekozen om eerst een tiental diepte-interviews af te nemen door middel van een a selecte steekproef. Door de uitkomst van deze diepte-interviews kunnen er gerichte enquêtes gemaakt worden. Dus wordt er een overstap gemaakt van kwalitatief naar kwantitatief. Bij de kwalitatieve vorm wordt er inhoudelijk ingegaan op de persoonlijke mening van de respondent. Bij de kwantitatieve vorm wordt meer de nadruk gelegd op het inzichtelijk maken van behoeften (in hoeveelheden) binnen de kaders³ die de onderzoekers hebben gesteld. Kwantitatief onderzoek biedt cijfermatig inzicht en geeft veelal antwoorden op vragen die in termen van hoeveelheid kunnen worden uitgedrukt (bijvoorbeeld uit hoeveel jongeren bestaat de doelgroep, hoeveel geadresseerden lezen het blad; hoe vaak/ hoe lang wordt een blad gelezen et cetera). Ook de beoordeling van bepaalde producten of organisaties wordt meestal kwantitatief onderzocht door bijvoorbeeld een tevredenheidonderzoek. Om statistisch betrouwbare en representatieve uitspraken te doen worden grote groepen mensen tegelijk ondervraagd. Bij kwantitatief onderzoek wordt altijd gebruikgemaakt van een enquête. In de enquête is de onderzoeksvraag of het probleem van de opdrachtgever geoperationaliseerd in vragen aan de doelgroep.

De resultaten van kwantitatief onderzoek worden doorgaans weergegeven in tabellen, grafieken en percentages. Ten behoeve van het kwantitatief onderzoek wordt gebruikgemaakt van diverse methoden: schriftelijk onderzoek, telefonisch onderzoek, face-to-face onderzoek of online onderzoek (onderzoek via internet). Deze methodes hebben ieder andere voor- en nadelen. Tijdens dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van een enquête die de respondent schriftelijk dient in te vullen.

De boeken waar voornamelijk mee gewerkt wordt tijdens dit onderzoek (Baarda en de Goede, Basisboek methoden en technieken, Basisboek kwalitatief onderzoek en Basisboek SPSS) beschrijven wel degelijk een verschil in de opzet van een onderzoeksvraag. Omdat dit onderzoek begint vanuit het startpunt kwalitatief onderzoek, zal nu kort worden uitgelegd wat de verschillende typen onderzoeksvragen zijn. Ook zal kort beargumenteerd worden voor welke type onderzoeksvraag gekozen wordt. Uitgebreide beargumentatie is te vinden in het

---

³ Met ‘binnen de kaders’ wordt bedoeld: de enquêtes die zijn afgebakend en afgesteld door de onderzoekers naar aanleiding van de diepte interviews. De respondenten kunnen niet dieper op de enquêtes ingaan dan wordt aangegeven. Bij een diepte-interview is dit wel het geval omdat er ruimte wordt gegeven aan ‘waarom en doorvragen’.

onderzoeksrapport. Soms is het de bedoeling dat een onderzoek alleen maar situaties beschrijft. Er wordt dan gesproken van een beschrijvend onderzoek.

Wil men verder gaan en ontdekken wat het probleem is en door welke factoren dat probleem tot stand is gekomen, wordt er gesproken van een verklarend onderzoek. In feite wil men dan een verklaring geven voor het bestaande probleem. In andere gevallen is de theorie al aanwezig en wil men kijken of het daarmee te onderzoeken fenomeen te verklaren is.

Bijvoorbeeld: Er is gelezen dat de stemming en de effectiviteit van overleg en dus ook vergaderingen vooral bepaald worden door de mate waarin er sprake is van machtstrijd. Er kan dan getoetst worden of er in vergaderingen waarin er sprake is van machtstrijd inderdaad een minder prettige sfeer is en er minder effectief vergaderd wordt, dan in vergaderingen waarin dat niet het geval is. Dan is er sprake van een toetsende onderzoeksvraag.

Kijkend naar dit onderzoek, wordt gekozen voor een beschrijvende onderzoeksvraag omdat dit het beste aansluit bij de doelstelling van het onderzoek.

We willen de opdrachtgever een beschrijving geven van de verwachtingen die inwoners hebben ten aanzien van de Parochie.

3.2 Onderzoekseenheden (steekproef)

De onderzoekseenheden waar dit onderzoek mee te maken heeft zijn individuen. Deze individuen zijn inwoners van het dorp Gemonde. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (www.cbs.nl) zijn er in Gemonde 815 huishoudens. Volgens de gegevens van de parochie zijn er 800 huishoudens daarvan parochiaan. Omdat alle inwoners van Gemonde, parochiaan of niet, de 4 Gemalen thuis krijgt gestuurd, streven de onderzoekers ernaar alle 815 te benaderen. Over de respondenten die reageren, worden tijdens dit onderzoek uitspraken gedaan. De 815 huishoudens uit Gemonde vormen dus de context van de onderzoekseenheid. Er is gebruik gemaakt van informanten en sleutelinformanten. De onderzoekers hebben gekozen voor de inwoners uit Gemonde als respondentengroep.

Deze zijn geïnterviewd en geobserveerd door de onderzoekers. Deze respondenten zijn tegelijkertijd de informanten. Officieel is de regel dat de onderzoekseenheden geen informant mogen zijn.

Daarom hebben de onderzoekers tijdens de diepte interviews gevraagd of men geen enquête meer in wil vullen wanneer deze in de brievenbus komt. Uitgelegd is dat men tijdens de diepte interviews benaderd is om informatie te geven aan de onderzoekers. Tijdens de diepte interviews hebben zij niet alleen iets over zichzelf gezegd, maar ook over de situatie waar zij zelf deel van uitmaken.

Een informant kan ook informatie geven over de personen die in een onderzoek de respondenten zijn. Dat is in dit onderzoek gebeurd.

Henry Dix is een bijzondere informant voor dit onderzoek. Daarom kan men spreken van een sleutelinformant. Henry is de contactpersoon die de onderzoekers een groot deel van de gegevens verschaft heeft en bij voorkeur een vooraanstaand en goed onderlegd lid van de te onderzoeken groep is. Het belangrijkste wanneer er gesproken wordt van een sleutelinformant, is dat een persoon als Henry goed is gesocialiseerd.

Als penningmeester is hij in staat tot reflectie over de onderzoekseenheden en informatie te geven. Een sleutelinformant moet ook in staat zijn om enige afstand te kunnen nemen en om zijn gedachten onder woorden te brengen.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen aselechte steekproeven en selecte steekproeven. Bij aselechte steekproeven hebben alle eenheden op toevalsbasis uit een populatie een gelijke of in ieder geval bekende kans om in een steekproef te komen. Bij een selecte steekproef worden eenheden niet op toevalsbasis uit de populatie geselecteerd, waardoor de mogelijkheden om de resultaten te generaliseren naar de (operationele) populatie geringer zijn.

Een steekproefkader is een vorm van administratie waarin onderzoekseenheden en kenmerken van deze eenheden zijn geregistreerd. Bijvoorbeeld de burgerlijke stand van een gemeente. Toegang hebben tot een administratief kader is min of meer een voorwaarde om een aselechte

steekproef te kunnen trekken. In dit onderzoek is tijdens de diepte interviews gebruik gemaakt van een aselechte steekproef. Alle eenheden hebben op toevalsbasis een gelijke kans om gekregen om in de steekproef te komen. Henry Dix heeft toegang tot het adressenbestand. Hij heeft alle adressen van de inwoners uitgeprint en willekeurig een aantal huishoudens geselecteerd.

3.3 Onderzoeksmethode

Als er weinig tot geen informatie voorhanden is, zullen onderzoekers gebruik moeten maken van observeren of interviewen. Welke methode er gekozen moet worden, is vaak moeilijk. Als het om gevoelens, attitudes, kennis, houdingen of meningen gaat (zoals in dit onderzoek) is het interviewen de aangewezen methode. Daarvoor is ook gekozen in dit onderzoek. En wel voor diepte-interviews. Deze diepte-interviews zijn intensieve gesprekken geweest tussen de respondenten en twee onderzoekers (interviewers). Er is voor gekozen om twee aan twee de diepte-interviews af te nemen zodat de geldigheid gewaarborgd wordt.

Het uitgangspunt van dit onderzoek zijn betrouwbare resultaten en een conclusie. Daarom is geldigheid⁴ een begrip wat hoog in het vaandel staat tijdens dit onderzoek.

Twee onderzoekers kunnen meer dan één. Zo heeft tijdens de diepte interviews één onderzoeker geïnterviewd en één onderzoeker aantekeningen gemaakt en tegelijkertijd geobserveerd. Bij de diepte-interviews is gebruik gemaakt van een gesprekspuntenlijst zodat de kernpunten niet uit het oog zijn verloren. De diepte-interviews zijn opgenomen met behulp van opnameapparatuur en duurde ongeveer drie kwartier tot een uur, bij de respondent thuis.

De opdrachtgevers hebben gekozen voor deze manier van diepte-interview omdat er een aantal voordelen aan vast hingen. Door deze manier van interviews was het mogelijk om diep op de onderzoeksvraag in te gaan. Uit onderzoek blijkt dat een respondent zich meer op zijn of haar gemak voelt wanneer hij of zij thuis wordt geïnterviewd. Daardoor kan dieper op de kern worden ingegaan. Veiligheid staat centraal voor duidelijke respons. Van te voren is geschat dat er een taboe kan liggen op de werkelijke onderzoeksvraag. Interviewvragen gaan over geloofsbelevingen, visie op kerk en pastoor etc.

Bepaalde onderwerpen die men als taboe ervaart, kunnen door interviewen in de privésfeer, de drempel lager maken voor eerlijke respons.

Een andere onderzoeksmethode die gebruikt is, is het afnemen van enquêtes. Door middel van de diepte-interviews, zijn meningen en standpunten van de respondenten naar voren gekomen. Deze zijn naast elkaar gelegd en zijn geturfd. Tijdens deze handeling komt het kwantitatieve onderzoek om de hoek kijken. Ineens wordt er niet meer alleen gesproken van inhoudelijke informatie maar ook van hoeveelheden. De standpunten en meningen die namelijk meerdere malen naar voren zijn gekomen, zijn ook gebruikt voor het maken van een enquête die de meeste inwoners ook daadwerkelijk aanspreekt. Duidelijk is naar voren gekomen tijdens de 10 tot 15 diepte-interviews, dat sommige standpunten en meningen gelijkwaardig zijn aan andere diepte-interviews van respondenten. Deze standpunten en meningen die eruit zijn gesprongen, leveren een belangrijke bijdrage aan de opstelling van de uiteindelijke enquête.

Ieder huishouden krijgt per 1,5 maand een parochieboekje (de vier Gemalen) thuisgestuurd met daarin alle inhoudelijke informatie omtrent de parochie. Op 4 juli is er opnieuw een nieuw parochieboekje uitgekomen. In alle 815 parochieboekjes zijn door de onderzoekers, enquêtes verdeeld en deze zijn per post afgeleverd in elke brievenbus van een geregistreerde inwoner. Voor het invullen van de enquête heeft men 3 weken de tijd gekregen. Na het invullen kon de enquête in de brievenbus van de parochie worden gestopt. In de eucharistievieringen en in de plaatselijke krant is voordat de vier Gemalen op 4 juli uit is gekomen, een oproep gedaan aan de inwoners mee te werken aan dit onderzoek. De onderzoekers zijn voorgesteld met daarbij het desbetreffende onderzoek. Van de 800 enquêtes zijn er 135 als respons terug gekomen. Met

---

⁴ Bij een kwalitatief onderzoek wordt gesproken van geldigheid. Bij een kwantitatief onderzoek wordt gesproken van validiteit. Omdat dit onderzoek een combinatie van beide onderzoeksvormen is, worden afhankelijk van de zinsopbouw, deze twee begrippen afgewisseld.

meer dan 10 procent respons zijn de onderzoekers erg tevreden. Deze enquêtes zijn allemaal ingevoerd in het statistiekprogramma SPSS. Daarna zijn de resultaten bekeken en is er een uiteindelijke conclusie geschreven wat tegelijkertijd de uitkomst is van het gehele onderzoek.

De uitkomst van dit onderzoek is niet afhankelijk van toevallige factoren. Daarom kunnen zij als betrouwbaar worden beschouwd. Een belangrijk aspect tijdens kwalitatief onderzoek (eerste opzet van dit onderzoek), is zoals gezegd de geldigheid erg belangrijk. Daarom is het voor de onderzoekers van noodzakelijk belang twee of meer verschillende onderzoeksmethodes te gebruiken. Juist is dat in dit onderzoek beide onderzoeksmethodes op elkaar aansluiten en de ene onderzoeksmethode de andere als het ware overneemt. In sommige gevallen kunnen onderzoeksmethodes los van elkaar gezien worden. Dan wordt er gekozen voor twee totaal verschillende onderzoeksmethodes. In dit geval had de ene methode niet zonder de andere kunnen werken. Door de kwalitatieve stappen die genomen zijn (diepte-interviews) kan gesproken worden van een hoog geldigheidsgehalte. De daarop kwantitatief genomen stappen die genomen zijn (turven, opstellen van enquête en verwerking daarvan in SPSS) valide. Zij geven namelijk de juistheid van de onderzoeksbevindingen weer.

3.4 Ethische verantwoording

Dit onderzoek is ethisch te verantwoorden omdat:

- De respondenten vrijwillig hebben meegewerkt;
- Er geen valse voorstelling van zaken is gegeven;
- De gegevens anoniem zijn verwerkt;
- De uitkomsten voor de respondenten geen nadelig effect hebben.

Met alle bovenstaande aspecten is tijdens het onderzoek rekening gehouden.

Tegenover de opdrachtgever bestaat de plicht het onderzoek op een eerlijke en objectieve manier uit te voeren en geen gegevens aan derden te verstrekken als de opdrachtgever daar niet mee instemt.

(bron: Basisboek Kwalitatief Onderzoek, Baarda en De Goede en Teunissen, hoofdstuk 1.2. Bladzijde 33)

4. Resultaten

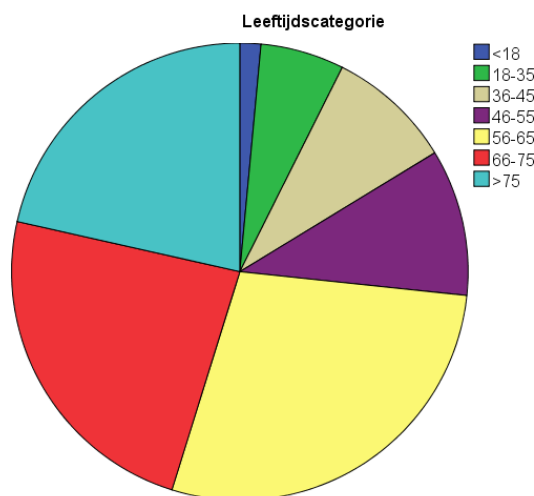
Naar aanleiding van de diepte-interviews zijn er passende enquêtes gemaakt die weergeven wat er onder de geïnterviewde respondenten leeft en wat zij belangrijk vinden. Uit de enquêtes zijn vele resultaten naar voren gekomen. Voor een geheel overzichtelijk beeld van alle resultaten, weergegeven in tabellen en staafdiagrammen, wordt verwezen naar de bijlagen.

Allereerst zal een beschrijving worden gegeven van de persoonlijke kenmerken van de respondenten. Daarna zal een overbrugging gemaakt worden naar de resultaten waar de opdrachtgever het meeste profijt bij heeft.

135 respondenten hebben gereageerd op onze vraag de enquête in te vullen. Van de 800 huishoudens is dat 16,9% respons. Dit percentage staat garant voor een extern valide onderzoek, dit wil zeggen dat de resultaten van dit onderzoek te generaliseren zijn en dus voor de grotere groep dan slechts de respondentgroep zullen gelden.

Uit het onderzoek blijkt dat 63 mannen (46,7%) en 72 vrouwen (53,3%) hebben meegewerkt. In de leeftijd onder de 18 jaar hebben 2 respondenten (1,5%) gereageerd. In de leeftijdscategorie 18 jaar tot 35 jaar (5,9%) hebben 8 respondenten meegewerkt. In de leeftijdscategorie 36 jaar tot 45 jaar hebben 12 respondenten (8,9%) meegewerkt. In de leeftijdscategorie 46 jaar tot 55 jaar hebben 14 respondenten (10,4%) meegewerkt. In de leeftijdscategorie 56 jaar tot 65 jaar hebben 38 respondenten (28,1%) meegewerkt. In de leeftijdscategorie 66 jaar tot 75 jaar hebben 32 respondenten (23,7%) meegewerkt. In de leeftijdscategorie 75 jaar en ouder hebben 29 respondenten (21,5%) meegewerkt.

In een taartdiagram ziet deze verdeling er als volgt uit:

Het feit dat vooral de wat oudere generatie heeft gereageerd op de enquête, kan voortkomen uit verschillende oorzaken. Bijvoorbeeld: de jongere generatie heeft minder tijd om een enquête in te vullen en/of de jongere generatie heeft minder behoefte aan betrokkenheid bij de parochie. Dit is niet onderzocht, slechts een veronderstelling. Een ander veronderstelling is dat de manier waarop de enquêtes zijn verspreid ook een belangrijke rol speelt in het feit waarom de respons van de jongere generatie aanzienlijk lager is; omdat de enquêtes gericht zijn aan gezinnen is het aannemelijk dat de hoofdbewoners deze veelal hebben ingevuld.

De onderzoekers hebben bewust geen onderverdeling in leeftijdsgroepen (bijvoorbeeld jong, middelbaar en ouder) gemaakt vanwege het feit dat nog niet bekend is op welke leeftijdscategorieën de kerk zijn activiteiten voornamelijk zal moeten richten. Indien de kerk de jeugd van Gemonde wil betrekken in haar activiteiten volstaat het niet om hen aan te trekken door het aanbieden van algemene activiteiten daar jongeren slechts luisteren naar een op hen toegespitste communicatiemethode.

Over de burgerlijke staat kan worden vermeld dat het hoogste percentage respondenten (58) gehuwd/samenwonend zonder (thuiswonende) kinderen is (43%). Daarna volgt het percentage gehuwd/samenwonend met kinderen, 39 respondenten (28,9%). Als laatste het aantal alleenstaanden, 36 respondenten (26,7%).

Van alle respondenten bezoeken er 67 (49,6%) wekelijks de kerk voor 1 of meer eucharistieviering(en). Dit percentage wordt gevolgd door 43 respondenten (31,9%) die alleen bij bijzondere gelegenheden naar de kerk gaan. 17 respondenten (12,6%) gaan maandelijks en 8 respondenten (5,9%) kiezen voor 'anders'. Dit kan bijvoorbeeld heel soms of nooit inhouden.

57 van de respondenten zijn actief binnen de parochie op allerlei mogelijke gebieden (42,2%). Hierbij kan gedacht worden aan vergaderingen, schoonmaken, bijhouden van het kerkhof etc. Een ander opmerkelijk gegeven is dat 77,8% van de respondenten bekend is met de activiteiten die de parochie aanbiedt. Van de 135 respondenten zijn dit er 105.

Hieruit zou de conclusie getrokken kunnen worden dat velen gebruik maken van de verschillende manieren informatievertrekking die de parochie aanbiedt. Deze veronderstelling kan bevestigend worden kijkend naar het volgende gegeven:

Het parochieblad (de 4 Gemalen) en de Brug/Brabants centrum worden door meer dan de helft van de respondenten gezien als een belangrijk middel om op de hoogte te worden gehouden van actuele informatie over en rondom de parochie. Een zeer laag percentage, slechts 2 respondenten in de jongere leeftijdscategorie (1,5%), maakt gebruik van de website die de parochie beschikbaar heeft gesteld. Uit het onderzoek blijkt dat ouderen geen gebruik maken van de website.

Over het bezoeken van sociale ontmoetingsplekken kan het volgende worden geconcludeerd uit het onderzoek: ontmoetingsplaats de Schuif is populair onder de respondenten. 87 van de ondervraagden (64,4%) komt regelmatig naar deze plaats waar vooral ouderen elkaar treffen. Daarop volgt ontmoetingsplaats de Kei waar 74 respondenten (54,8%) regelmatig komen. Ontmoetingsplaats het Kloosterzicht is wat minder populair. Hoogstwaarschijnlijk ligt dit aan het feit dat de meeste respondenten vallen onder de wat oudere leeftijdscategorie van 56 jaar en ouder. Het Kloosterzicht is vooral een ontmoetingsplaats voor de jongere generatie. Aangezien de respons van de jongeren aanzienlijk lager is in het onderzoek, kan begrepen worden waarom Kloosterzicht in dit onderzoek lager scoort dan de andere ontmoetingsplaatsen. Deze veronderstelling kan ook gelden voor het lid zijn en/of gebruik maken van een sportclub binnen Gemonde. Over het algemeen is het zo dat jongeren vaker lid zijn van een sportclub dan de oudere generatie. Van alle 135 respondenten zijn 30 respondenten (22,2%) lid en/of maken gebruik van een sportclub binnen Gemonde. Het percentage lid zijn en/of gebruik maken van een vereniging (zoals de harmonie of volksdansen) ligt iets hoger: 26,7%. Dit zijn 36 respondenten.

Van alle respondenten zouden 36 ervan (26,7%) het prettig vinden om een gezamenlijk kopje koffie te drinken na vieringen in de kerk. 55 respondenten (40,7%) geeft aan hier geen behoefte aan te hebben.

Waar veel behoefte aan is, is de aandacht en zorg voor zieken en ouderen. Uit de uitkomst van de enquêtes blijkt dat dit een belangrijk aspect is waar de parochie in zou kunnen investeren. 48 respondenten (35,6%) geven aan hier redelijk veel behoefte aan te hebben. Ook de behoefte aan aandacht voor vereenzaming is hoog; 52 respondenten (38,5%) geven aan dit een belangrijk aspect te vinden. Daarbij wordt ook de aandacht voor armoede belangrijk geacht. 99 respondenten geven aan in verschillende mate behoefte te hebben voor aandacht voor armoede vanuit de parochie.

Het merendeel van de respondenten geeft aan weinig tot geen behoefte te hebben aan het aanbieden van Bijbelbijeenkomsten vanuit de parochie, 35,6%. Ook het onderwerp catechese scoort niet hoog. Ook blijkt hier een minimale behoefte aan te zijn binnen Gemonde: 72 respondenten (53,3%) geven aan geen tot bijna geen behoefte te hebben aan catechese. Inmiddels blijkt dat er weinig behoefte is aan huiskamergesprekken, gelet op het geringe aantal aanmeldingen op het aanbod hiervan. Het onderzoek bevestigt dit ook. Een groot percentage, 71 respondenten (52,6%) geeft aan geen tot bijna geen behoefte te hebben aan huiskamergesprekken. Activiteiten met en voor jongeren scoort gemiddeld: normaal tot redelijk veel behoefte krijgt 65 'stemmen' (48,1%).

Ook een Godsdienstclub voor jongeren scoort hoog: maar liefst 65 respondenten (48,1%) geeft aan normaal tot redelijk veel behoefte te hebben aan dit aspect voor leerlingen. Ook samenwerking tussen parochie en school hangt samen met deze twee laatst benoemde onderwerpen. Bij elkaar opgeteld (redelijk veel behoefte en veel behoefte) vinden 71 respondenten (62,6%) dit belangrijk. Waar ook veel behoefte aan is, is het onderhouden en het behouden van het oude kerkhof als begraafplaats; 64 respondenten geven aan hier veel behoefte aan te hebben. Dit gegeven duidt op maar liefst 47,4%. Opmerkelijk is dat respons over een Godsdienstclub en samenwerking tussen school en parochie voornamelijk door ouderen gegeven is. Verondersteld zou kunnen worden dat deze groep respondenten het belangrijk vindt dat de jongere generatie wordt 'opgevoed' met geloofsbeleving. De jongere generatie kan er voor zorgen dat de kerk blijft voortbestaan, wat men blijkbaar erg belangrijk vindt.

Buiten alle bovengenoemde activiteiten waar men de mate van importantie van aan kon geven, is opmerkelijk dat buiten deze activiteiten de meeste respondenten geen voorkeur hebben voor andere activiteiten. 113 respondenten (83,7%) geeft aan dat de parochie buiten bovengenoemde activiteiten geen andere activiteiten dient aan te bieden. Als laatste en zeer belangrijk gegeven blijkt dat merendeel van de ondervraagde respondenten op dezelfde wijze kerkbetrokken blijven wanneer de kerk gaat fuseren; 74 respondenten (54,8%) geven aan hierdoor hun mate van kerkbetrokkenheid niet door te veranderen. 54 respondenten daar en tegen geven aan minder kerkbetrokken te zijn wanneer de kerk in de toekomst zou gaan fuseren met andere katholieke kerken in de nabije omgeving. Redenen kunnen hiervoor zijn: minder persoonlijk contact door meerdere mensen samen of langere reistijd.

5. Conclusie, discussie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

In dit hoofdstuk zal worden getracht de onderzoeksresultaten samen te vatten en om een nauwkeurig beeld te schetsen van de behoeften van respondenten in Gemonde. Verbanden zullen worden gelegd om zodoende een beeld te scheppen van datgene de parochie van Gemonde kan ondernemen om de kerkbetrokkenheid te handhaven en indien mogelijk te vergroten. In de bijlagen zijn de meest relevante grafieken en tabellen te vinden.

Afsluitend zal een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag (“Wat verwachten de inwoners uit Gemonde de komende 5 jaar van hun plaatselijke katholieke kerk?”). Het antwoord op deze vraag zal in de volgende subcategorieën onderverdeeld worden: ‘Kerkbezoek en kerkbetrokkenheid’, ‘Aandacht voor zieken/ouderen, vereenzaming en armoede’ en ‘Jongeren’. Om te eindigen met een discussie van de onderzoeksresultaten met betrekking tot de relevantie van het onderzoek.

Kerkbezoek en kerkbetrokkenheid

Huidig kerkbezoek per leeftijdscategorie

Om tot een sluitend antwoord te komen hebben de onderzoekers bepaalde uitkomsten van de enquêtes met elkaar vergeleken. Ten einde tot een duidelijk overzicht te komen omtrent het huidige kerkbezoek van de respondenten hebben zij het huidige kerkbezoek verdeeld over de leeftijdscategorie.

Hier is gezien dat alle 10 de mensen uit de leeftijdsgroepen tot 35 jaar alleen een bezoek brengt aan de kerk bij bijzondere gelegenheden. Aan de hand van deze informatie kan gesteld worden dat de kerk activiteiten zal moeten organiseren om zodoende jonge mensen te kunnen ontvangen. Hier zal later uitgebreider op in worden gegaan.

In het leeftijdsinterval van 36 tot 56 jaar ziet men dat slechts een gering aantal respondenten maandelijks een bezoek brengt aan de kerk en een nog kleiner deel wekelijks. Het overgrote deel geeft aan de kerk bij bijzondere gelegenheden te bezoeken. Ook op deze groep mensen zal dus een focus moeten komen ten einde leegloop van de kerk tegen te gaan.

In de leeftijd 56 – 65 ziet men dat bijna de helft van de respondenten wekelijks de kerk bezoekt. Ongeveer een derde bezoekt de kerk slechts bij bijzondere gelegenheden. Mensen in de leeftijdscategorieën vanaf 66 jaar geven aan in een overduidelijke meerderheid de kerk wekelijks te bezoeken.

Kerkbetrokkenheid na fusie per leeftijdscategorie

De onderzoekers hebben ondermeer gekeken naar de mate van kerkbetrokkenheid na fusie in de verschillende leeftijdscategorieën. In de bijlagen zijn de uitkomsten te zien.

Te zien is dat de leeftijdsgroepen tot 56 jaar over het algemeen minder kerkbetrokken zullen zijn na een fusie van de kerk. Voor de kerkgemeenschap in Gemonde is dit een alarmerend feit en een nadere studie met betrekking tot een eventuele fusie zal gedaan moeten worden ten einde genoeg animo voor de kerk te blijven behouden.

Het grootste deel van de respondenten van 56 en ouder geeft aan op dezelfde wijze betrokken te zullen blijven na een fusie. Echter, ook het aantal mensen in deze leeftijdsgroep dat zegt minder kerkbetrokken te zullen zijn na een fusie is behoorlijk en dus alarmerend.

Aandacht voor zieken/ouderen, vereenzaming en armoede

Aandacht voor zieken/ouderen

Op de vraag hoe belangrijk men aandacht voor zieken/ouderen vanuit de kerk vindt, geeft de meerderheid van de respondenten aan daar behoefte aan te hebben.

In de leeftijdscategorie tot 46 jaar zien we een normale tot redelijke grote behoefte en in de hogere leeftijdsgroepen mensen kan gezien worden dat zij daar redelijk veel tot veel behoefte aan hebben.

Aandacht voor vereenzaming

Hetgeen wat onderzocht is door de onderzoekers is de vraag naar aandacht voor vereenzaming vanuit de kerk. De veronderstelling is dat voornamelijk alleenstaanden hier behoefte aan zouden hebben. Echter, uit de enquête blijkt dat zowel alleenstaanden en gehuwden/samenwonenden met en zonder kinderen behoefte hebben aan aandacht voor vereenzaming. Juist gehuwden/samenwonenden zonder kinderen geven aan veel behoefte te hebben aan deze vorm van aandacht vanuit de kerk, dit zou men kunnen toewijden aan het feit dat het grootste deel van deze groep zich in de leeftijdscategorieën vanaf 56 jaar bevindt. Deze mensen zijn wellicht wat meer bezig met de toekomst en het eventuele verder moeten zonder partner. Deze gedachte zou kunnen worden bevestigd door het feit dat meer dan de helft van de respondenten ouder dan 75 alleenstaand is.

Aandacht voor armoede

Bij aandacht voor armoede verdeeld naar burgerlijke staat zien de onderzoekers een uitkomst die gelijke kenmerken vertoont met de uitkomst genoemd in het voorgaand genoemde onder 'Burgerlijke staat en aandacht voor vereenzaming'. Het onderzoek geeft aan dat vooral gehuwden/samenwonenden zonder kinderen grote behoefte hebben aan aandacht voor armoede vanuit de kerk. In deze groep vallen vooral mensen in de leeftijdscategorie 56 – 75. Hoewel het niet onderzocht is, is het te veronderstellen dat dit waarschijnlijk toe te schrijven is aan het feit dat een groot deel van deze groep mensen een pensioen heeft dat niet heel hoog is.

Bij de alleenstaanden is er in de meeste gevallen een normale tot redelijke behoefte aan aandacht voor armoede vanuit de kerk. Ook hier valt dit waarschijnlijk toe te schrijven aan een lager huidig inkomen.

De vraag is echter of met 'aandacht voor armoede' de respondent zijn/haar eigen armoede bedoeld, of armoede waarvan men verwacht dat die er in Gemonde is (bij zichzelf of eventueel bij anderen). Hetzelfde geldt voor de aandacht voor vereenzaming en aandacht voor jongeren. Het onderzoek is niet specifiek ingegaan welke aandacht hier wordt bedoeld, namelijk aandacht voor de persoonlijke situatie of aandacht in het algemeen voor deze maatschappelijke thema's binnen Gemonde. Nader onderzoek zou hier meer inzicht in kunnen geven.

Jongeren

Activiteiten met en voor jongeren

Ten einde te bepalen welke leeftijdsklasse behoefte heeft aan activiteiten met en voor jongeren die worden aangeboden door de kerk hebben de onderzoekers de behoefte hieraan afgezet tegen de leeftijdsklasse. Te zien is dat er in de leeftijdscategorieën tot 66 jaar een normale behoefte is aan activiteiten gericht op jongeren. In de leeftijdscategorieën van 66 - 75 jaar ziet men dan een relatief grote groep redelijk veel behoefte heeft aan activiteiten met en voor jongeren. Een verklaring hiervoor is dat mensen van de oudere generatie de leegloop van de kerk geconstateerd heeft en dat zij vinden dat er meer jongeren geworven dienen te worden. In de leeftijdscategorie vanaf 75 jaar zijn er evenveel respondenten die geen behoefte hebben als respondenten die redelijk veel behoefte hebben aan activiteiten met en voor jongeren.

Behoeftte aan Godsdienstclub voor leerlingen/behoefte aan samenwerking tussen parochie en school

Hier zien de onderzoekers dat in elke groep burgerlijke staat een vergelijkbare uitkomst is te zien; een kleine groep mensen zegt geen behoefte te hebben aan een Godsdienstclub voor leerlingen, een grote groep zegt normale behoefte te hebben en de meerderheid geeft aan redelijk veel of zelfs veel behoefte te hebben aan een Godsdienstclub voor leerlingen. Dat geldt tevens voor de correlatie tussen burgerlijke staat en samenwerking tussen parochie en school. Als er gekeken wordt naar de correlatie tussen de leeftijd van de respondenten en bovengenoemde aspecten/activiteiten met jongeren ziet men dat er in alle leeftijdscategorieën behalve die van 75+, redelijk veel of veel behoefte is aan een Godsdienstclub voor leerlingen. De samenwerking tussen parochie en school wordt door een overtuigende meerderheid gezien als belangrijk en er is veel behoefte aan. Opvallend is dat ook de 75+ respondent aangeeft veel behoefte te hebben aan deze activiteit voor jongeren. Dit zou te schrijven kunnen zijn aan het feit dat de oudere respondent zich weinig kan voorstellen bij een Godsdienst club waar de samenwerking tussen parochie en school natuurlijk de nodige associaties van vroeger oproept.

5.2 Discussie

Het is geen makkelijke tijd voor de parochie in Nederland. Ten einde leegloop te voorkomen zal de kerk zich bewust moeten zijn van wat de inwoners graag zouden willen zien binnen hun kerkgemeente. Een maatschappelijke trend is om meer vraaggericht te werken. Echter het alleen ingaan op de vraag van de inwoners zou niet realistisch zijn. Er is nog een andere kant aan deze zaak; wat heeft de kerk aan waardevoets te bieden en hoe verkoopt ze dit? De kerk zal een balans moeten vinden tussen de vraag van de inwoners en het aanbod dat de kerk zelf belangrijk vindt. Alleen ingaan op de vraag van de inwoners zou niet realistisch zijn, want de kerk zelf heeft ook een aanbod dat zij uit wil dragen. Alleen de focus leggen op de vraag zou de kerk ook uit balans kunnen brengen en zij zou daarbij voorbij kunnen gaan aan eigen waarden en normen.

Een belangrijke vraag binnen de kerk zou dus kunnen worden hoe deze balans te vinden tussen de behoeften van de inwoners (die in dit onderzoek centraal hebben gestaan) en de behoefte van de kerk (wat zij uit wil dragen en aan wil bieden).

De moeilijkheden waar het kerkbestuur in Gemonde mee zit zien we bij vele kerkgemeenten in Nederland. Op vele plaatsen strijden kerkbesturen tegen de zogenaamde leegloop van hun kerk en de hierboven geschetste discussievraag is wellicht relevant voor een grotere groep kerk besturen.

Een ander interessant punt dat naar voren komt in de resultaten is dat de respondenten aandacht voor vereenzaming aangeven als belangrijk. Er is een grote tegenstelling te zien in de manier waarop zij willen participeren in het tegengaan van vereenzaming, omdat juist bij het aanbieden van activiteiten die vereenzaming tegen willen gaan, zij in het onderzoek laten weten daar geen interesse in te hebben. Bijvoorbeeld het gezamenlijke drinken van een kopje koffie na de viering; het grootste deel van de respondenten geeft aan daar geen of nauwelijks behoefte aan te hebben.

5.3 Aanbevelingen

Naast het bedrijfsleven is er wellicht ook in de kerk een verschuiving te zien van aanbod-gestuurd naar vraag-gestuurd. De kerk zal steeds vaker datgene moeten kunnen aanbieden waar de inwoners van de betreffende gemeente om vragen. Hierbij moet de leeftijd van de doelgroep in acht genomen worden. Het is niet zeker of er een leegloop van de kerk plaatsvindt, maar wel zeker is dat steeds minder jongeren zich richten tot de kerk. De oplossing van het dalende aantal kerkgangers is even clichématig als doeltreffend: jongeren zijn ook hier de toekomst en zij zullen de kerk in de toekomst overeind moeten houden.

In het onderzoek komt naar voren dat er vanuit de meeste generaties behoefte is aan activiteiten voor jongeren zoals een Godsdienstclub en een erg belangrijke geachte samenwerking tussen

de parochie en school. Uitgebreider onderzoek naar onder andere deze activiteiten zal uit kunnen wijzen hoe deze activiteiten het meest aantrekkelijk en efficiënt vormgegeven kunnen worden. Belangrijk aspect is dat de kerk actief op zoek gaat naar nieuwe leden in alle leeftijdscategoriën en voornamelijk in de leeftijdscategorie onder de 18 jaar. De kerk zal zich hierbij tijdsbewust en proactief moeten opstellen. Wellicht dat jongerenwerkers en/of de plaatselijke basisschool hierbij ondersteunende handelingen kunnen verrichten. Volgens een peiling (juni 2008) van leden van de Consultancy-groep van de Raad van Kerken in Nederland zijn jongvolwassenen moeilijk voor langlopende taken te strikken. Beter is het hen te vragen voor overzichtelijke projecten en aan te spreken op ‘wat het hen oplevert’ en op plezier.

Bij fusering gaven vooral de respondenten onder de 56 jaar waarschijnlijk in mindere mate betrokken te zullen zijn bij de kerk. Het is te kort door de bocht om een fusie nu als onmogelijk te zien, echter zal er goed moeten worden gekeken naar de behoeften van de respondenten onder de 56 jaar zodat mensen de kerk niet (noodgedwongen) zullen verlaten. Huidige en toekomstige activiteiten die worden aangeboden aan deze grote groep mensen zal demografisch interessant moeten blijven. Een optie is om de activiteiten van de respondenten boven de 56 jaar onder te brengen in andere gebouwen. Dit is nu nog niet aan de orde maar mogelijk voor de toekomst een interessant gegeven. Het kerkbestuur zal hier een besluit over kunnen nemen.

Aan de hand van het onderzoek werd duidelijk dat er onder de respondenten grote behoefte is aan een aantal activiteiten waar we later op ingaan. Een aantal activiteiten echter werd als minder interessant geacht en daardoor is er minder behoefte aan: gezamenlijk kopje koffie na viering, bijbelbijeenkomsten, catechese en huiskamergesprekken. De uitkomst van het onderzoek suggereert niet dat de kerk deze activiteiten moet laten vallen, maar er zal slechts beperkte animo voor zijn en dus moet hier niet de focus van de kerk liggen. Investeren in deze activiteiten wordt dan ook afgeraden. Wellicht zijn er andere wegen te bewandelen, misschien samen met buurparochies.

Merendeel van de respondenten geeft aan aandacht voor zowel zieken/ouderen, vereenzaming en armoede belangrijk te vinden. Dit zijn aspecten waarmee de kerk geassocieerd wordt; ook door buitenstaanders. Het is aan de kerk zich te profileren als oplossing voor mensen die bepaalde maatschappelijke problemen ondervinden in hun leven; de kerk kan dienen als belangrijke steunpilaar. Echter, mensen buiten de kerk moeten zich bewust worden van de mogelijkheden die de kerk biedt. Daarbij zal de kerk zich actief moeten richten op de inwoners van Gemonde en zich daarbij laagdrempelig opstellen.

Op deze manier kunnen ook jongeren worden betrokken bij de kerk door hen bewust te maken van de maatschappelijke problemen die er heersen in Gemonde en wat hun rol daarin zou kunnen zijn. Daarbij dient aangetekend te worden dat de kerk zich zal moeten uiten op een manier die door jongeren aantrekkelijk zal worden gevonden.

Trouw schrijft in april 2007: “Nederlanders hebben een merkwaardige verhouding tot kerken. Ze gaan er steeds minder heen, maar ze hechten wel belang aan de functie van het christendom – het is een moreel ankerpunt, voor anderen. Acht op de tien Nederlanders willen niet dat kerkgebouwen verdwijnen. Het is een zichtbare identiteitsdrager, en belangrijk bij geboorte, huwelijk en dood”.

Aan bovenstaande tekst in Trouw Dagblad zien we dat mensen wel degelijk belang hechten aan de functie van het christendom. De taak van de kerk is nu om de mensen binnen te houden en nieuwe mensen binnen te krijgen om actief aan de slag te gaan met de functie van het christendom.

6. Begrippenlijst

Informanten: Een informant geeft informatie over de persoon of de personen die in het onderzoek de respondenten zijn. Deze zeggen dus niet zozeer iets over zichzelf, maar over de situatie, locatie of groep waar ze zelf vaak deel van uitmaken.

Kwalitatief onderzoek: Kwalitatief onderzoek is gericht op het verkrijgen van betrouwbare informatie over wát er leeft onder een bepaalde doelgroep en waarom.

Kwantitatief onderzoek: Kwantitatief onderzoek biedt cijfermatig inzicht en geeft veelal antwoorden op vragen die in termen van hoeveelheid kunnen worden uitgedrukt (bijvoorbeeld uit hoeveel jongeren bestaat de doelgroep, hoeveel geadresseerden lezen het blad; hoe vaak/hoe lang wordt een blad gelezen et cetera).

Onderzoekseenheid: De locaties, groepen of personen waarover de onderzoeker uiteindelijke uitspraken gaat doen en wat de eigenschappen van deze eenheden zijn.

Onderzoeksinstrument: De gekozen methode om het onderzoek ten uitvoer te brengen.

Respondent: Een persoon die zijn/haar medewerking verleent aan een onderzoek.

Sleutelinformant: Een persoon die de onderzoeker een groot deel van de gegevens verschaft en bij voorkeur een vooraanstaand en goed onderlegd lid van de te onderzoeken groep is, of heel goed is ingevoerd in de locatie of sociale situatie die onderzocht wordt.

7. Literatuurlijst

Basisboek Methoden en Technieken.

Baarda, D.B. & Goede, M.P.M. de (2006).
Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff

Basisboek Kwalitatief Onderzoek

Baarda, D.B., de Goede, M.P.M. & Teunissen, J.(2005).
Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff

Praktijkgericht onderzoek.

Leeuwen, J. van (2002).
Uitgave van Fontys Hogescholen

Websites:

Centraal Bureau voor de Statistiek.

www.cbs.nl

Geraadpleegd op 14 mei 2008.

Sociaal Cultureel Planbureau (september 2006). Den Haag: Becker, J.

http://www.scp.nl/publicaties/boeken/9037702597/Godsdienstige_veranderingen_in_Nederland.pdf

en <http://www.scp.nl/publicaties/persberichten/9037702597.shtml>

Geraadpleegd op 14 mei 2008.